

KANSARMOEDE

ONDERWIJS & KANSARMOEDE

KANSARMOEDE

ONDERWIJS & KANSARMOEDE

ONDERWIJS

ONDERWIJS & KANSARMOEDE
Basis- en secundair onderwijs

C H A R T E R

S T E E R

AALST

29 oktober 2009

*Met steun van Stad Aalst,
het OCMW en de scholen.*

Initiatief

*Aalsterse vierde wereldgroep Mensen voor Mensen vzw
SOS Schulden op School vzw*

Waarom dit charter?

De afgelegde weg...

Het Charter Aalst

- 1. Sensibilisatie – communicatie –
ouderbetrokkenheid*
- 2. Kostenbeheersend schoolbeleid*

Het Charter Aalst:

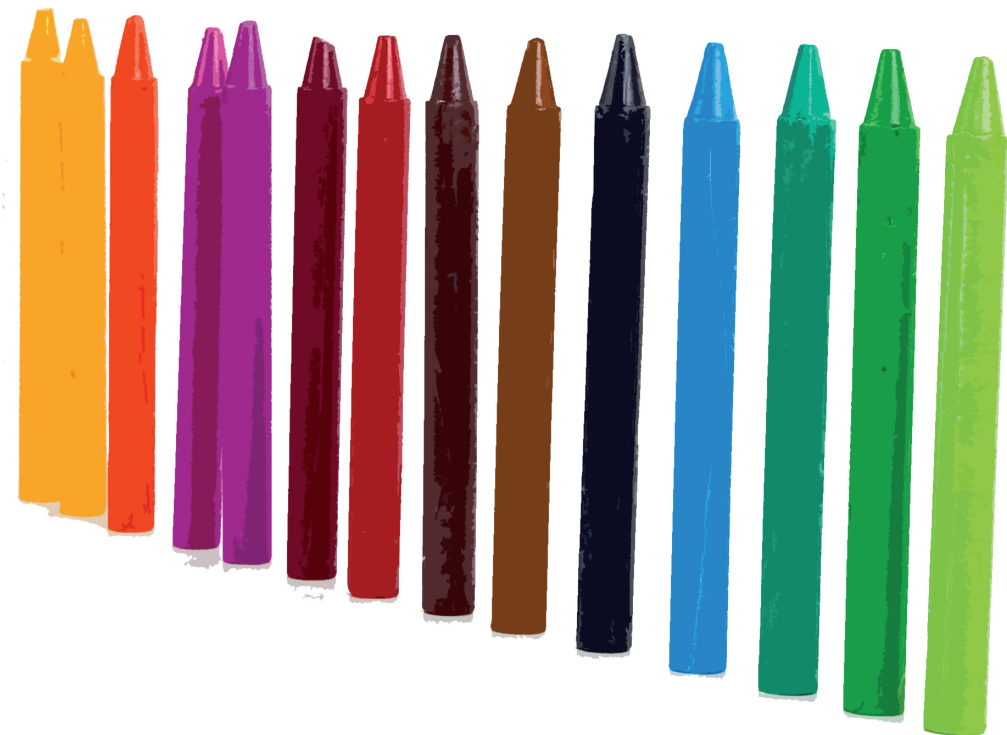
Een beginpunt van volgehouden actie!

Meer info?

Initiatiefnemende partners

- 1. De vierdeureldgroep
"Mensen voor mensen" vzw*
- 2. SOS Schulden op school vzw*

Ondertekening Charter Aalst

INITIATIEFNEMENDE PARTNERS

Publicatie

'Zeven stappen verder'

SOS Schulden op School, Uitgeverij Garant, Antwerpen/Apeldoorn, 2007, 155 pp.

ISBN 979-90-441-2214-5.

vzw SOS Schulden op School

Wellekensstraat 45

B-9300 AALST

Tel.: 053. 730 821

E-mail: sos@welzijn.net

Website: <http://sos.welzijn.net>

WAAROM DIT CHARTER

Armoede gaat over meer dan centen.

Het gaat over mensen. Het gaat over de houding van mensen tegenover elkaar.

Over hun participatie aan onderwijs, het sociale en culturele leven.

Mensen in armoede blijven nog vaak verstoken van basisrechten.

Onder meer van het recht op gelijke kansen in het onderwijs.

Het kennen en herkennen van de complexiteit van armoede blijft een permanente zorg en opdracht.

Niet te snel oordelen en zeker niet vervallen in vooroordelen en veroordelen vraagt vaak een attitudewijziging, ook in onze scholen.

De Aalsterse scholen engageren zich bovendien om de kostprijs van hun onderwijs te "evalueren en beheersen". Ook willen ze extra aandacht besteden aan de respectvolle omgang met kansarme leerlingen en hun ouders. Dit engagement wil zowel de toegankelijkheid van de scholen voor kansarme gezinnen –als omgekeerd– de toegankelijkheid van de gezinnen voor scholen, verruimen.

Op deze wijze betekent het charter voor beide groepen (ouders en school) een instrument om blijvend naar elkaar toe te groeien, als partners in de strijd tegen armoede en uitsluiting.

Het ontstaan van het Aalsterse schoolcharter

Aalst is al enkele jaren voortrekker voor andere steden en gemeenten met zijn kansenpassysteem, een schoolcharter mocht niet langer ontbreken!

Op het einde van 2008 werd het idee voor een Aalsters schoolcharter voor het eerst geopperd op een vormingsmoment met de zorg-leerkrachten (basisonderwijs) en leerlingenbegeleiders (secundair onderwijs), georganiseerd door SOS Schulden op School vzw en Vierdewereldgroep "Mensen voor Mensen" vzw.

Het charter groeide in de loop van 2009 verder in nauwe samenwerking met alle betrokken partners, waaruit op 11 mei een gedragen ontwerp naarboven kwam.

Het schoolcharter is een verdieping van de bestaande samenwerking met de scholen én tegelijk een verderzetting van de structurele aanpak: de geleidelijke groei van het hanteren van de kansenpas op zo goed als alle Aalsterse scholen, de invoering van de maximumfactuur in het basisonderwijs, de groeiende aandacht voor een gelijke kansenbeleid op de scholen,... Het schoolcharter sluit hier prachtig bij aan: samen werken aan gelijke onderwijskansen voor iedereen!

Werken aan gelijke onderwijskansen gaat verder dan het financiële, ook de communicatie, sensibilisering en ouderbetrokkenheid moeten aangepakt worden. Dit is wat in de oudergroep van de Vierdewereldgroep "Mensen voor Mensen" keer op keer bovenkomt: "een schoolfactuur niet kunnen betalen is lastig, maar het feit dat anderen je minderwaardig bekijken en behandelen, doet nog veel meer pijn!" Ook daar willen we mee aan de slag via het schoolcharter: hoe communiceer ik als school met de ouders van mijn leerlingen? Probeer ik alle ouders te betrekken bij de werking van mijn school? Hoe ga ik om met onbetaalde rekeningen?,...

SOS Schulden op School vzw

Goed onderwijs is een recht voor ieder kind, voor elke jongere.

Tal van gezinnen kunnen met veel moeite de schoolrekening betalen, of de ouders gaan geld lenen bij derden. Sommigen betalen helemaal niet. Scholen willen wel helpen, maar soms zijn ook hun financiële middelen beperkt.

Armoede is niet niets. De manier waarop armoede al dan niet opgespoord wordt, benaderd wordt, ondergaan, aangepakt, ... beleefd wordt, is van een cruciaal belang voor het welslagen van het kansenbeleid van de school. Sinds het jaar 2000 werkt de vzw SOS Schulden op School met en in scholen die een bewust kostenbesparingsbeleid willen voeren. De term bewust verwijst naar een beleid dat iedereen ten goede komt, in het bijzonder die gezinnen die – gezien de sociale context waarin ze moeten leven – een beperkte financiële armslag hebben.

Trajectbegeleiding

SOS Schulden op School werkt vraaggestuurd en stelt de realisatie van goed & goedkoop onderwijs voor als een te volgen traject dat bestaat uit logische en bij elkaar horende stappen.

De projectmedewerkers bieden een begeleiding op maat aan. Inschrijven kan via de website <http://sos.welzijn.net>.

INITIATIEFNEMENDE PARTNERS

3. beleidswerk rond onderwijs

De derde pijler van de themawerking onderwijs houdt in dat de belangrijkste ervaringen en structurele knelpunten vanuit het 1ste luik (het werken met gezinnen in armoede) en het 2de luik (het werken met de onderwijswereld) structureel vertaald worden in beleidsvoorstellen, opdat er op lange termijn meer gelijke onderwijskansen groeien voor iedereen! Concreet wordt dit in Aalst gerealiseerd via het LOP, in samenwerking met SOS Schulden op School vzw en nu in het bijzonder via dit charter. Ook bovenlokaal wordt samen met andere partners (het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord Nemen, de Koning Boudewijnstichting, de overleggroep 'Armoede en onderwijs' van het Steunpunt Armoedebestrijding) gewerkt aan de structurele oneffenheden in het onderwijs.

Vierdewereldgroep "Mensen voor Mensen" vzw
Contactpersoon onderwijs: Nele Buyl
Eikstraat 99, 9300 Aalst
053/78 36 60 - nele@vierdewereldgroepaalst.be
www.vierdewereldgroepaalst.be

WAAROM DIT CHARTER

De kracht van dit schoolcharter is dat ze school- en netoverschrijdend tot stand kon komen, in samenwerking met verschillende partners: de scholen, de CLB's, het LOP, het OCMW, de Stad Aalst, SOS Schulden op School vzw, de Vierdewereldgroep "Mensen voor Mensen" vzw,... De gedragenheid is dus groot; dit belooft alvast voor de verdere uitwerking van het charter in de komende jaren!

Het Aalsterse schoolcharter zien we als een instrument waarmee elke school een reflex kan ontwikkelen om:

- aandacht te hebben voor élk kind/élke jongere, ook voor hen die in armoede leven
- het vanzelfsprekende te doorprikken: leerkrachten vinden sommige zaken vanuit hun middenklasse denken heel evident, maar dat is anders als je in armoede leeft
- de 'onzichtbare uitsluitingsmechanismen' die in ons onderwijs ingebakken zitten te zien en er iets aan te doen

Kortom, het kan uitgroeien tot een krachtig instrument om op lange termijn de mechanismen van uitsluiting weg te werken! Met andere woorden... een concretisering van het gelijke kansenbeleid!

Het is een valkuil om te denken dat we er 'zijn' met het schoolcharter. Niets is minder waar - het zal pas écht resultaat opleveren als er ook verder sensibiliserend rond gewerkt wordt en de partners hierover verder met elkaar in dialoog blijven gaan. Misschien begint het nu pas...!

1. Sensibilisatie – communicatie – ouderbetrokkenheid

1.1. Onze school werkt gericht aan een positieve en realistische beeldvorming rond gezinnen die in armoede leven.

De sensibilisatie (bewustmaking) richt zich zowel naar personeel, ouders, als leerlingen. Onze school wil de culturele achtergrond en gezinssituatie van elke leerling leren kennen om hierop gepast te kunnen inspelen zowel op school als in de klas.

1.2. Onze school investeert in goede en laagdrempelige communicatie, dit zowel bij inschrijving/ onthaal/ contacten als in schriftelijk en mondeling taalgebruik.

1.3. Onze school zoekt naar mogelijkheden / kansen om de betrokkenheid van (kans-)arme gezinnen te verhogen. Zelf initiatief nemen naar ouders is opportuun (bv. tijdens informele contacten, telefonisch,...). Ook een huisbezoek kan onder bepaalde voorwaarden een meerwaarde betekenen

1.4. Om tot goede communicatie met ouders te komen, zorgt onze school ervoor dat de aanspreekbaarheid van alle leerkrachten hoog is. Daarnaast zijn 1 of meer vertrouwenspersonen, een discrete en respectvolle "brug" tussen de ouders, de leerling en de school.

1.5. Onze school betreft waar nodig externe partners bij hun kansarmoedebeleid. (bv. Vierdewereldgroep "Mensen voor Mensen" vzw – SOS Schulden op School vzw – CLB – LOP – OCMW – Lokaal Sociaal Beleid – ...)

Concreet vertaalt zich dit op 3 niveaus:

1. het werken met mensen in armoede

Vanuit de contacten met ouders die in armoede leven in de oudergroep, de speel-o-theek, via huisbezoeken,... worden ervaringen rond het onderwijs gebundeld. Ouders in armoede laten hun stem horen; op basis van deze gedeelde uitsluitings-ervaringen worden structurele pijnpunten in ons Vlaams onderwijssysteem duidelijk. Een onschatbare kennis die noodzakelijk is om tot structurele veranderingen te komen.

2. het werken met de onderwijswereld

Deze opgebouwde 'kennis over armoede' wordt dan verder gedeeld met de onderwijs-wereld om samen te kunnen werken aan verandering. Zo wordt er sinds verschillende jaren met (bijna) alle Aalsterse scholen samengewerkt ifv sensibilisering rond armoede en uitsluiting op school en heel concreet ook ifv de kansenas op school, opdat alle kinderen en jongeren kunnen deelnemen aan de schoolse activiteiten. Deze samenwerking met de scholen stopt niet bij het financiële; de kansenas is een weg waarlangs de dialoog met scholen verloopt, vormingsmomenten rond armoede georganiseerd worden, het belang van goede communicatie met ouders beklemtoond wordt,... Het charter sluit hier naadloos bij aan, het is ahw een verdieping van de jarenlange samenwerking met de Aalsterse scholen!

De Vierdewerldgroep "Mensen voor Mensen" vzw

"Armoede betekent niet alleen tekort hebben aan geld of materiële zaken, maar vooral ook eenzaamheid, angst en het gevoel te falen. Het heeft te maken met uitsluiting en overal tegen de muren lopen. Het is als een soort spin-nen-web waar het ene het andere meebrengt en waar je als mens alleen soms niet meer aan uitgeraakt."

De Vierdewerldgroep "Mensen voor Mensen" vzw is een vereniging waar armen het woord nemen. Mensen in armoede en anderen verenigen zich om samen te strijden tegen armoede en uitsluiting. Armoede is een onrecht dat structureel moet aangepakt worden vanuit de kennis over armoede van mensen in armoede zelf. Armoede is niet het probleem van één iemand. Er zijn mechanismen in onze samenleving die armoede in stand houden of zelfs creëren. Concreet wordt er gewerkt rond het recht op onderwijs, cultuur, werk... om op lange termijn verbeteringen te bekomen voor iederéén die in armoede leeft

De themawerking rond het recht op onderwijs heeft als doel de kansen tot ontwikkeling van kinderen en jongeren te vergroten via 'versterking' van ouders en het werken aan een betere communicatie met de school. Omdat onderwijs dé hefboom is om de armoedecirkel te kunnen doorbreken en dat helaas - ondanks veel goede wil - onderliggende mechanismen armoede ook dààr vaak bestendigen, is dit een belangrijke pijler binnen de werking van de Vierdewerldgroep.

2. Kostenbeheersend schoolbeleid

- 2.1. Onze school gaat op creatieve wijze op zoek naar de voor ouders financieel voordeligste manier om haar pedagogisch project te realiseren. Het aanbod wordt hierbij niet verschaald, wel worden de kosten kritisch geëvalueerd. Onze school streeft naar een inclusief beleid zodat alle leerlingen dezelfde kansen krijgen. Er worden daar waar nodig wel uitzonderingsmaatregelen voorzien (bv. tussenkomst via sociaal fonds, kansenpas,...). Hierbij wordt stigmatisering vermeden - maar gepaste hulp en ondersteuning wordt wél voorzien.*
- 2.2. Onze school zorgt tijdig voor duidelijke informatie rond schoolkosten en laat ouders weten bij wie ze terecht kunnen bij moeilijkheden met de schoolrekening (naar betalingsmogelijkheid en naar inhoud: welke kosten worden aangerekend?). (Specifiek voor het Basisonderwijs: de maximumfactuur is een hulpmiddel, maar lost niet alle problemen op)*
- 2.3. De school kan de schoolrekening enkel de eerste keer via de leerlingen aanbieden. De schoolrekening is een aangelegenheid tussen de school en de ouders. Leerlingen worden hier niet bij betrokken, ook niet door facturen mee te geven in de agenda. De leerling zelf is dus nooit "tussen-persoon / slachtoffer" bij betalingsmoeilijkheden. Betalingsmoeilijkheden worden steeds discreet behandeld, met respect voor de privacy van het betrokken gezin.*

- 2.4. Onze school biedt verschillende vormen van gespreide betaling (of andere betalingsopties) aan, in overleg met de ouders en rekening houdend met hun financiële mogelijkheden.
- 2.5. Financiële bijdragen mogen nooit "uitsluitend" werken. Alle leerlingen moeten aan de verplichte schoolse activiteiten kunnen deelnemen. Wat niet voor alle leerlingen financieel haalbaar is, kan nooit voorbereid of verwerkt worden tijdens de lessen (dit geldt ook voor niet-verplichte schoolse activiteiten).
- 2.6. Onze school zorgt voor duidelijke informatie en hulp bij:
- cultuurparticipatie
  - kansenpas
  - schooltoelage

Heeft u een vraag ivm het Charter Aalst?

Wil u met uw school rond een thema aan de slag, maar u weet niet hoe er aan te beginnen?

Bent u op zoek naar een vorming over armoede voor uw leerkrachtenteam?

...

Met al uw vragen kan u terecht bij de Vierdewereldgroep "Mensen voor Mensen" vzw en SOS Schulden op School vzw. Neem gerust contact op!

*vzw SOS Schulden op School
Contactpersoon: Roger D'Hondt
Wellekensstraat 45
B-9300 AALST
Tel.: 053. 779 403
E-mail: sos@welzijn.net*

*vzw Vierdewereldgroep
"Mensen voor Mensen"
Contactpersoon: Nele Buyl
Eikstraat 99
B-9300 AALST
Tel.: 053. 783 660
E-mail: nele@vierdewereldgroepaalst.be*

ONDERTEKENING CHARTER

Ondertekening charter Aalst 29.10.2009

Partners

Handwritten signatures and names of partners for the Charter of Aalst, dated 29.10.2009. The signatures are arranged in a grid-like fashion, with names and titles written below them.

- Tina Collebaut
Stad Aalst - dienst Onderwijs
- SOS Schulden op School
- Stadsbestuur Aalst
- OCMW Aalst
- voetbal club Aalst
- Stempunt Welzijn vzw
- F. Hulsbos
C.L.B. Dender go!
- Joke Steenhoudt
Nieuwewereldgroep "Mensen voor Mensen" vzw
- Nieke Buyl
- Patrick De Smeert
OCMW voorzitter

HET CHARTER AALST : een beginpunt van volgehouden actie!

Het Charter Aalst is een 'Master-Charter'; de essentie gevat.

Het is een referentiekader waarmee onze school verder aan de slag gaat! Onze school zal dit Charter Aalst aldus hertalen naar een individuele schoolcode in functie van:

- eigen draagkracht
- eigen tempo
- eigen schoolcultuur.

Onze school kiest er expliciet voor om een armoedebelief te voeren. Dit houdt in dat er een stappenplan wordt opgesteld, dat er prioriteiten worden vastgesteld, dat er wordt gezorgd voor jaarlijkse opvolging en effectenmeting. De oprichting van een interne werkgroep 'Armoede en onderwijs' kan hierbij zeker een meerwaarde betekenen! Bovendien wordt het charter 'armoede en onderwijs' ingebed in het SCHOOLWERKPLAN van onze school, dit in samenspraak met alle actoren (bv. leerlingen, ouders, schoolraad, personeel, administratie, CLB,...).

ONDERTEKENING CHARTER

Chris Nij's
BS Faluningen
Markt

Ondertekening charter Aalst 29.10.2009

Buitengewoon onderwijs
De Brug Epr.-Huc

Basisonderwijs

Sint-Maarteninstituut
Technisch Instituut Sint-Maarten

Sint-Augustinusinstituut

SINT-VINCENTIUS A PAULO INSTITUUT

Koninklijk Instituut Aalst

KTA1 Aalst

Scholengroep VT1-Aalst

KTA Houtlooschool Aalst

Hilde Breuwers
Den Bosco BULO Aalst

Melina Linthout

Sint-Maarteninstituut
I.B.S.O. De HORIZON

Academie voor
Beeldende Kunst

DVM Humaniora

DVM handels-technisch en beroepsopleiding

DVM Basisschool
Kraegeman
VBS BAARDEGEM

VBS BAARDEGEM
L.P. Boon Eremboedegem

Vrije School Herdersen
Berkware

Vrije Basisschool Sint-Anna

Vrije Basisschool
"DE REGENBOOG"
EREMBOEGEM

Manuela Deint
DON BOSCO BULO AALST
Bergemeenschaat 106
AALST

Vrije Basisschool Keldert
Keldert-Dorp 19
9310 Keldert

Vrije Basisschool
"de duizendpootjes"
Binnenstraat - Aalst

SBS "E Kruisje"
Herdersen

SBS "De Springvloed"
Gysegem

Alma
Nederlyke Basisschool
Hofstade

Vrije Basisschool
Klaarborse - Aalst
Sudwintelken - Aalst
De Konebloem - Meldert

SBS "de duizendpootjes"
Binnenstraat - Aalst

SBS "E Kruisje"
Herdersen

SBS "De Springvloed"
Gysegem

Alma
Nederlyke Basisschool
Hofstade

ONDERTEKENING CHARTER

Ondertekening charter Aalst 29.10.2009

Secundair onderwijs

Sint-Maarteninstituut
Technisch Instituut Sint-Maarten

Sint-Augustinusinstituut

SINT-VINCENTIUS A PAULO INSTITUUT

Koninklijk Instituut Aalst

KTA1 Aalst

Scholengroep VT1-Aalst

KTA Houtlooschool Aalst

Hilde Breuwers
Den Bosco BULO Aalst

Melina Linthout

Sint-Maarteninstituut
I.B.S.O. De HORIZON

Academie voor
Beeldende Kunst

DVM Humaniora

DVM handels-technisch en beroepsopleiding

DVM Basisschool
Kraegeman
VBS BAARDEGEM

Vrije School Herdersen
Berkware

Vrije Basisschool Sint-Anna

Vrije Basisschool
"DE REGENBOOG"
EREMBOEGEM

Manuela Deint
DON BOSCO BULO AALST
Bergemeenschaat 106
AALST

Vrije Basisschool Keldert
Keldert-Dorp 19
9310 Keldert

Vrije Basisschool
"de duizendpootjes"
Binnenstraat - Aalst

SBS "E Kruisje"
Herdersen

SBS "De Springvloed"
Gysegem

Alma
Nederlyke Basisschool
Hofstade